

**“MAKTABGACHA TA’LIM TASHKIKOTI VA OILA O’RTASIDAGI
PEDAGOGIK HAMKORLIKNI TAKOMILLASHTIRISH”**

Togayeva Shaxnoza Shavkatovna

*Toshkent Kimyo Xalqaro universiteti “Maktabgacha ta’lim nazariyasi va
usullari” fakultetining 1-bosqich magistranti .*

Ilmiy rahbar – Azamova Malohat Nadjimovna!

+998 98-077-55-03

Annotatsiya: Mazkur ish maktabgacha ta’lim tashkiloti va oila o’rtasidagi pedagogik hamkorlikni takomillashtirish masalalariga bag’ishlangan. Unda bola tarbiyasida oila va ta’lim muassasasining o’zaro hamkorligi muhim omil sifatida tahlil qilinadi. Chunki maktabgacha yosh davrida bolaning shaxs sifatida shakllanishida ota-ona va tarbiyachilarning birgalikdagi faoliyati hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Ishda pedagogik hamkorlikning mazmuni, shakllari va usullari yoritilib, oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti o’rtasidagi samarali aloqa yo’llari ko’rib chiqiladi. Shuningdek, ota-onalarni pedagogik jarayonga jalb etish, ularning pedagogik bilimlarini oshirish hamda bolalar tarbiyasida yagona yondashuvni shakllantirish masalalariga alohida e’tibor qaratiladi.

Bundan tashqari, zamonaviy ta’lim sharoitida pedagogik hamkorlikni rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar, interaktiv usullar va axborot texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari ham tahlil qilinadi. Ishning asosiy maqsadi — maktabgacha ta’lim tashkiloti va oila o’rtasidagi hamkorlikni yanada samarali tashkil etish hamda bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiluvchi pedagogik shart-sharoitlarni aniqlashdan iborat.

Kalit so’zlar: Maktabgacha ta’lim tashkiloti, oila, pedagogik hamkorlik, bola tarbiyasi, ota-onalar bilan ishlash, pedagogik jarayon, ta’lim va tarbiya, hamkorlik shakllari, kommunikatsiya, pedagogik yondashuv, ijtimoiy muhit.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi pedagogik hamkorlik masalasi bugungi kunda ta'lim-tarbiya jarayonining eng dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki bolaning shaxs sifatida shakllanishi, uning axloqiy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishi ko'p jihatdan oila va ta'lim muassasasining birgalikdagi faoliyatiga bog'liqdir. Maktabgacha yosh davri esa bu jarayonning eng muhim bosqichi bo'lib, aynan shu davrda bolaning dunyoqarashi, xulq-atvori va muloqot madaniyati shakllana boshlaydi. Shu sababli oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasidagi samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi.

Hozirgi kunda ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar bolalarni har tomonlama rivojlantirish, ularni maktab ta'limiga sifatli tayyorlash hamda barkamol shaxs sifatida tarbiyalashni talab etmoqda. Bu jarayonda nafaqat tarbiyachi, balki ota-onalarning ham faol ishtiroki zarur. Chunki bola vaqtining asosiy qismini oilada o'tkazadi va uning dastlabki tarbiyasi aynan oila muhitida shakllanadi. Agar oila va ta'lim tashkiloti o'rtasida uzviy hamkorlik mavjud bo'lsa, bola tarbiyasida yagona yondashuv ta'minlanadi, bu esa uning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Pedagogik hamkorlik o'z mohiyatiga ko'ra oila va ta'lim muassasasi o'rtasidagi o'zaro ishonch, hurmat va hamjihatlikka asoslangan faoliyatni anglatadi. Bu hamkorlik jarayonida ota-onalar ta'lim-tarbiya ishlarida faol ishtirok etadi, tarbiyachilar esa ularga metodik va pedagogik yordam ko'rsatadi. Natijada bola uchun qulay va rivojlantiruvchi muhit yaratiladi. Ammo amaliyot shuni ko'rsatadiki, ba'zi hollarda oila va ta'lim muassasasi o'rtasidagi aloqalar yetarli darajada yo'lga qo'yilmagan bo'ladi, bu esa bola tarbiyasida ayrim muammolarni keltirib chiqaradi.

Shu nuqtai nazardan, pedagogik hamkorlikni takomillashtirish, uning samarali shakl va usullarini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, ota-onalar bilan individual suhbatlar, ota-onalar yig'ilishlari, ochiq mashg'ulotlar, seminar-treninglar hamda zamonaviy axborot texnologiyalari orqali muloqotni yo'lga qo'yish samarali natija beradi. Bunday yondashuvlar ota-onalarning pedagogik madaniyatini oshiradi va ularni ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi.

Mazkur ishning dolzarbligi shundaki, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish orqali bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash mumkin. Ishning maqsadi pedagogik hamkorlikning nazariy asoslarini o'rganish hamda uni amaliy jihatdan takomillashtirish yo'llarini aniqlashdan iborat. Shu bilan birga, oila va ta'lim muassasasi o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish orqali bola tarbiyasida yuqori natijalarga erishish masalalari yoritib beriladi.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi pedagogik hamkorlik bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim omillardan biri hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bola tarbiyasining 60–70 foizi oila muhitida shakllanadi, qolgan qismi esa ta'lim muassasasidagi pedagogik faoliyat orqali rivojlantiriladi. Shu sababli oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasida uzviy aloqani yo'lga qo'yish, ularning faoliyatini o'zaro muvofiqlashtirish zarur hisoblanadi.

Pedagogik hamkorlikning asosiy mazmuni — bola tarbiyasida yagona yondashuvni ta'minlash, ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasida samarali muloqotni yo'lga qo'yish hamda bolaga nisbatan bir xil talab va munosabatni shakllantirishdan iborat. Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, agar ota-ona va tarbiyachi o'zaro hamkorlikda ishlasa, bolalarning bilim darajasi va ijtimoiy moslashuvi 25–30 foizga yuqori bo'ladi. Bu esa hamkorlikning natijadorligini aniq ko'rsatadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik hamkorlikni amalga oshirishning turli shakllari mavjud. Eng keng tarqalgan shakllardan biri ota-onalar yig'ilishlari bo'lib, unda bolalarning rivojlanishi, ta'lim jarayoni va tarbiya masalalari muhokama qilinadi. Shuningdek, individual suhbatlar orqali har bir bolaning o'ziga xos xususiyatlari ota-onalar bilan muhokama qilinadi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, individual suhbatlar orqali ota-onalarning pedagogik jarayonga qiziqishi 40 foizgacha oshadi.

Bundan tashqari, ochiq mashg'ulotlar va seminar-treninglar ham pedagogik hamkorlikni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ochiq mashg'ulotlarda ota-onalar bevosita ta'lim jarayonini kuzatib, o'z farzandining faoliyatini baholash

imkoniga ega bo'ladi. Seminar-treninglar esa ota-onalarning pedagogik bilimlarini oshirishga xizmat qiladi. Masalan, bolalar psixologiyasi, nutq rivoji yoki axloqiy tarbiya bo'yicha o'tkaziladigan treninglar ota-onalarning farzand tarbiyasiga bo'lgan yondashuvini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Zamonaviy sharoitda pedagogik hamkorlikni takomillashtirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham muhim o'rin tutadi. Masalan, ijtimoiy tarmoqlar, mobil ilovalar va messenjerlar orqali ota-onalar bilan doimiy aloqada bo'lish mumkin. Amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, raqamli aloqa vositalaridan foydalanish ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtirokini 50 foizgacha oshiradi. Bu esa pedagogik hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqadi.

Shu bilan birga, pedagogik hamkorlikni yo'lga qo'yishda ayrim muammolar ham mavjud. Ba'zi ota-onalarning befarqligi, vaqt yetishmasligi yoki pedagogik bilimlarning yetarli emasligi hamkorlik samaradorligini pasaytiradi. Bunday holatlarda tarbiyachilar ota-onalarni faol jalb etish, ularga motivatsiya berish va qulay sharoit yaratish orqali muammoni bartaraf etishi lozim. Individual yondashuv, ya'ni har bir oila bilan alohida ishlash ham bu borada ijobiy natija beradi.

Umuman olganda, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni takomillashtirish tizimli yondashuvni talab qiladi. Bu jarayonda samarali metodlar, zamonaviy texnologiyalar va o'zaro ishonch asosida tashkil etilgan hamkorlik bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi. Natijada bola ijtimoiy jihatdan faol, mustaqil fikrlaydigan va barkamol shaxs sifatida shakllanadi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi pedagogik hamkorlik bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ota-ona va tarbiyachi o'rtasida samarali muloqot o'rnatilgan taqdirda bolalar nafaqat bilim va ko'nikmalarini yaxshiroq egallaydi, balki ijtimoiy va psixologik jihatdan ham barkamol rivojlanadi.

Pedagogik hamkorlikning samarali shakllari — ota-onalar yig'ilishlari, individual suhbatlar, ochiq mashg'ulotlar, seminar-treninglar va zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari orqali muntazam aloqani yo'lga qo'yishdan iborat. Ushbu

usullar ota-onalarning pedagogik bilimlarini oshirish, ularni tarbiyaviy jarayonning faol ishtirokchisiga aylantirish va bola tarbiyasida yagona yondashuvni ta'minlash imkonini beradi.

Shuningdek, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, pedagogik hamkorlikni takomillashtirishda individual yondashuv va ota-onalarni motivatsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlardan foydalanish esa hamkorlik samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Umuman olganda, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni tizimli ravishda rivojlantirish bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi, ularning ijtimoiylashuvi, muloqot madaniyati va barkamol shaxs sifatida shakllanishini ta'minlaydi. Shu sababli pedagogik hamkorlikni mustahkamlash va takomillashtirish bugungi ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2019.
3. Qodirova F.R. "Maktabgacha pedagogika". – Toshkent, 2013.
4. Karimova V. "Psixologiya". – Toshkent, 2002.
5. Nurmatova M. "Maktabgacha yoshdagi bolalarda pedagogik hamkorlik metodikasi". – Toshkent, 2016.
6. Xoliqov A. "Pedagogika nazariyasi va amaliyoti". – Toshkent, 2010.
7. Vygotskiy L.S. "Bolalar psixologiyasi va tarbiyasi". – Moskva, 1982.
8. Leontev A.N. "Faoliyat psixologiyasi va ta'lim". – Moskva, 1974.